

Utlåtande 2016:48 RI+RVI (Dnr 130-454/2016)

Diplomering av Stockholms stad som Fairtrade City

Ansökan till Fairtrade Sverige

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Ansökan om Stockholms stads diplomering som Fairtrade City godkänns.
2. Kommunstyrelsen ska ansöka om diplomeringen.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande, under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan.

Stadsdirektören eller den som stadsdirektören bestämmer ska ansöka om diplomeringen till Fairtrade Sverige.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård och Katarina Luhr
anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har under åren 2015 och 2016 tillsammans med övriga aktörer från civilsamhället och näringslivet arbetat för att uppfylla Fairtrade-kriterierna för att kunna diplomerats som Fairtrade City. Kommunfullmäktige antog den 8 februari 2016 ett nytt program för upphandling och inköp, där stadens mål är att varor som köps in ska vara producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Våra synpunkter

Många av de varor som importeras till Sverige tillverkas i låglöneländer, och en rad rapporter visar att arbetsvillkor, löner och arbetsmiljö ofta strider både mot tillverkningslandets lagstiftning och internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter och arbetsrätt. Rättvis handel, etisk konsumtion och Fairtrade City är verktyg för att bidra till en hållbar utveckling och minska riskerna för att vår konsumtion bidrar till exploatering och kränkningar av mänskliga rättigheter. Stockholm Fairtrade City är en del av stadens övergripande arbete med hållbar utveckling och stärker vår profil som en hållbar stad. En viktig framgångsfaktor är att arbetet med rättvis handel är förankrat i Stockholms stads verksamheter, inom det lokala näringslivet och i civilsamhället.

Den 8 februari 2016 antog kommunfullmäktige ett nytt program för upphandling och inköp där det bland annat fastställs att staden vid upphandlingar ska följa international labour organizations åtta kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och föreningsfrihet samt organisationsrätt. Staden ska aktivt arbeta för att diskriminering inte förekommer i våra leverantörers verksamheter samt ta ett ökat socialt och miljömässigt ansvar vid upphandling. Vi är stolta över att Stockholm tillsammans med till exempel London, Bryssel, Köpenhamn och ca 1700 andra städer i världen tar ansvar för en mer etisk konsumtion och hållbar utveckling i världen.

Bilaga

Ansökningsformulär för Fairtrade City-diplomer

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Joakim Larsson och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Därutöver anfördes följande.

Detta är en fråga som har behandlats av kommunfullmäktige vid upprepade tillfällen, minst tio år tillbaka i tiden. Tidigare tjänsteutlåtanden från stadsledningskontoret har uttalat att förslag om "Fairtrade City" är förenat med flera rättsliga tveksamheter. Vi anser att de tveksamheterna fortfarande äger relevans. Stadsledningskontoret har också vid upprepade tillfällen avstyrkt förslag om att staden ska bli en "Fairtrade City", med konstaterande att det inte är lämpligt ur vare sig ett konkurrensmässigt eller kommunalrättsligt perspektiv. Inte heller är det självklart att staden kan ställa krav på hur verksamheter bedrivs i annat land.

Vi ser risker med godtyckliga bedömningar, dyrare och mer komplicerade upphandlingsprocesser för staden med "Fairtrade City". Vi är av åsikten att det är viktigt att de krav staden ställer vid upphandlingar är av sådan karaktär att det är möjligt för mindre företag att delta. I bjärt kontrast riskerar "Fairtrade City" att omöjliggöra för småföretag att delta i upphandling.

Stockholms stad bör i stället arbeta vidare på tidigare inslagen väg mot ökade krav på samhällsansvar i alla former av upphandling. Enligt rättspraxis kan sociala krav utgöra delkrav i en upphandling, varför det i enlighet med stadens upphandlingspolicy är möjligt för upphandlande nämnder inom staden att ställa såväl sociala som miljömässiga och andra krav.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Ansökan om Stockholms stads diplomering som Fairtrade City godkänns.
2. Kommunstyrelsen ska ansöka om diplomeringen.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande, under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan.

Stadsdirektören eller den som stadsdirektören bestämmer ska ansöka om diplomeringen till Fairtrade Sverige.

Stockholm den 13 april 2016

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Katarina Luhr

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö och Jonas Nilsson (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Stockholms stad har under 2015 och 2016 tillsammans med övriga aktörer från civilsamhället och näringslivet arbetat för att uppfylla Fairtrade-kriterierna. Kommunfullmäktige antog den 8 februari 2016 ett nytt program för upphandling och inköp, där stadens mål är att varor som köps in ska vara producerade under hållbara och ansvarsfulla förhållanden.

Staden kommer enligt ansökan att öka andelen av kaffe, kakao, te, bananer och socker där principerna om rättvis handel och etisk hänsyn tillförsäkras i produktionsledet.

Staden har från och med 1 januari 2016 ett ramavtal avseende kaffeautomater och tillhörande förbrukning. Under 2016 kommer 30 procent av stadens 477 kaffeautomater att erbjuda Fairtrade kaffe, té, choklad samt råsocker. Fram till år 2018 kommer ca 90 procent av nämnda produkter i stadens kaffeautomater att vara Fairtrade-märkta eller motsvarande. Bedömningen av totalkostnader och andel Fairtrade-produkter grundar sig på 2015 års totala förbrukning och har gjorts av serviceförvaltningen tillsammans med leverantören. Den totala kostnaden, hyra av kaffeautomat och därtill hörande förbrukning, beräknas ligga på samma nivå som i föregående ramavtal.

Staden har sedan 15 januari 2015 ett centralt avtal på frukt och grönt. Staden har ekologiska bananer respektive Fairtrade-bananer upphandlade och prisskillnaden är cirka 2 kr/kg (1,91 kr/kg).

En styrgrupp tillsattes i februari 2016 där Stockholms stads miljöborgarråd är ordförande och en tjänsteman från kansliet för mänskliga rättigheter och demokratiutveckling stödjer och samordnar styrgruppens arbete. Styrgruppen har bland annat diskuterat och tagit ställning till ansökan om Fairtrade City-diplomering.

Utbud av rättvisemärkta produkter inom dagligvaruhandeln samt caféer och restauranger är stort, vilket har dokumenterats av de civilsammansaktörer som finns representerade i styrgruppen. Styrgruppens uppdrag är att uppmuntra både de kommunala och privata arbetsplatserna att ställa om till minst tre Fairtrade-märkta produkter.

Styrgruppen ansvarar för att samordna och arrangera informationsinsatser om Fairtrade och rättvis handel. Under marsmötet diskuterade styrgruppen förslag till insatser. Flera aktiviteter planeras även av de civilsammansorganisationer samt näringsliv som finns representerade i styrgruppen. Även stadens ca 500 frivilliga Fairtrade-ambassadörer arrangerar olika typer av evenemang under året.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige gav i budget 2015 Stockholms stad i uppdrag att påbörja arbetet för att ansöka om att staden diplomerar som Fairtrade City. Sedan dess har det pågått ett samråd inom staden och med övriga aktörer, bl.a. Fairtrade Sverige, näringslivet och civilsamhällsorganisationer. Olika insatser har genomförts för att leva upp till diplomeringskriterierna och kraven på rättvis handel.

Stadsledningskontoret anser att flera diplomeringskrav är väl uppfyllda och andra är på god väg att uppfyllas. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner bilagda ansökan om att diplomerar som Fairtrade City.